

วินิจฉัยว่ากระทำละเมิด : ต้องมีพฤติการณ์ที่ชัดเจน !

โดย นายปกครอง

เรื่อนำรู้วันนี้ ... กับคดีปกครอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นฟ้องหน่วยงานต้นสังกัดต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งที่ให้ตนรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากตนมิได้เป็นผู้ที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก (บุคคลที่ถูกควบคุมตัวตามกฎหมาย)

โดยมูลเหตุของคดีนี้เกิดจาก... ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่าทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนถึงแก่ชีวิต จึงมีการตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และหน่วยงานต้นสังกัดได้มีคำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ทางราชการที่ได้ชดใช้ให้แก่ภรรยาและบุตรของนายผู้เสียชีวิตดังกล่าวตามคำพิพากษาของศาลแพ่ง (ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙) ผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำสั่งแต่ถูกยกอุทธรณ์

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่นกระทำการใดที่ผิดกฎหมายต่อนายผู้ตาย คำสั่งที่ให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้เงินจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว

ประเด็นที่ศาลพิจารณาคือคำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ? ซึ่งต้องพิจารณาให้ได้ความว่าผู้ฟ้องคดีมีส่วนเกี่ยวข้องในการทำให้นายผู้เสียชีวิตหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้จากรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดว่า เจ้าหน้าที่ได้ร่วมกันตรวจค้นจับกุมและควบคุมตัวนายผู้กับพวกรวม ๖ คน และในวันต่อมา เวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. ผู้ฟ้องคดีได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่นทำการสอบสวนซักถามนายผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับรายหนึ่ง จนถึงเวลาประมาณ ๒๓.๓๐ น. ก็ได้นำตัวนายผู้กลับมาควบคุมไว้เช่นเดิม แล้วผู้ฟ้องคดีก็กลับที่พัก และในเวลาใกล้เคียงกัน ๒๑.๓๐ น. ก็ได้มีเจ้าหน้าที่อื่นนำตัวนายผู้ไปซักถาม จนเวลาประมาณ ๒๒.๐๐ น. ได้มีเจ้าหน้าที่อีกคนไปสอบสวนซักถามนายผู้ ซึ่งไม่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม จึงมีการทะเลาะและทำร้ายร่างกายกัน และนายผู้ได้เสียชีวิต

เห็นได้ว่า ขณะที่ผู้ฟ้องคดีได้ซักถามผู้ต้องสงสัยรายอื่น เป็นช่วงเวลาใกล้เคียงกันกับที่เจ้าหน้าที่อื่นได้นำตัวนายผู้ออกจากที่ควบคุมตัวมาทำการซักถาม แต่แยกกันคนละสถานที่ และไม่ปรากฏว่าหลังจากนั้นผู้ฟ้องคดีได้ไปร่วมซักถามหรือทำร้ายร่างกายนายผู้ จึงรับฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ฟ้องคดีได้ซักถามผู้ต้องสงสัยรายอื่น โดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมซักถามหรือทำร้ายร่างกายนายผู้ด้วยแต่อย่างใด

ประกอบกับศาลจังหวัดได้มีคำสั่งเพียงว่า นายผู้เสียชีวิตเนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายระหว่างที่อยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ได้ระบุว่าผู้ฟ้องคดีเป็นคนทำร้าย จึงน่าเชื่อว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้ทำร้ายร่างกายหรือมีส่วนร่วมในการทำร้ายร่างกายนายผู้ จนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย อีกทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ฟ้องคดีมีเจตนาร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่นทำร้ายร่างกายนายผู้จนถึงแก่ชีวิต ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้กระทำละเมิดต่อนายผู้ ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ดังนั้น แม้ว่าหน่วยงานของรัฐจะได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีชำระเงินดังกล่าวได้ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากเมื่อศาลพิจารณาจากข้อเท็จจริงแล้วฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีมิได้กระทำละเมิดเพราะมิได้มีส่วนร่วมทำให้นายผู้เสียชีวิต คำสั่งที่ให้ผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีผลทำให้คำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๖/๒๕๖๒)

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อเมื่อ ๑) ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลภายนอกนั้น เป็นผลมาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ๒) เป็นการกระทำละเมิดในปฏิบัติหน้าที่ และ ๓) เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ทั้งนี้ ในการพิจารณาให้เจ้าหน้าที่รับผิดทางละเมิดนั้น จะต้องมีความเป็นธรรม โดยต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่มีความชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีส่วนร่วมหรือมีส่วนในการกระทำละเมิดจริงหรือไม่ เช่นในคดีนี้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าแม้ผู้ฟ้องคดีจะอยู่ในชุดเจ้าหน้าที่ที่ทำการสอบสวนผู้เสียชีวิต แต่ผู้ฟ้องคดีมิใช่เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดต่อผู้เสียชีวิตโดยตรง จึงไม่ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน นอกจากนี้คดีดังกล่าวยังเป็นอุทธรณ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหา ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่อาจใช้กำลังทำร้ายร่างกายตามอำเภอใจได้ เพราะไม่ว่าผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา หรือผู้ต้องโทษ ก็ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายเช่นกัน

(ปรึกษาคดีปกครองได้ที่สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕ และสืบค้นเรื่องอื่น ๆ ได้จาก www.admincourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)
